

3.2.2: Average number of books and / or chapters in edited books published and papers in National / International conference-proceedings per teacher during the last five years

E-copies of outer jacket/contents page of the books, chapters and papers published along with ISBN number in national / international conference-proceedings per teacher year-wise

Sahayog Sevabhavi Sanstha COLLEGE OF EDUCATION

Vishnupuri, Nanded. – 431606. (Maharashtra)

(Recognized By the UGC U/s 2(f) and 12(B) & Affiliated to Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded.)

Books

Sr No	Author Name	Publication on Year	Title	Publication	ISSN NO / ISBN NO
1	Dr Girgaonkar Balaji Ganpatrao	July 2022	समग्र पर्यावरणशास्त्र— अन्न स्रोत : जागतिक अन्न समस्या	Umed Publication	ISBN 978-93-93079-06-0
2	Dr Girgaonkar Balaji Ganpatrao	2022	NEP 2020 Perspectives on pedagogy and technology- A Perspective on Educational Technology and Integration of higher Education special reference to rural area	RP Renu Publication New Delhi	ISBN 978-93-92597-49-7
3	Dr.Pachling Somnath Kishanrao	2022	Mahatma Basaveshwars work as a Spiritual Master	Siddhi Pub. House Nanded (MH)	ISBN978-81-958253-2-5
4	Dr Pachling Somnath Kishanrao	2022	Online and Digital Education: Challenges for rural and mountainous part special reference to Higher Education	RP Renu Pub. New Delhi	ISBN 978-93-92597-49-7
5	Dr Bhosikar Jayshree Laxmanro	Feb. 2021	भारतीय शिक्षणात महात्मा जोतिबा फुले यांच्या शैक्षणिक तत्वज्ञानाचे योगदान: एक दृष्टीक्षेप	Shabdsanchay	ISBN978-81-947409-0-2
6	Dr Bhosikar Jayshree Laxmanro	May 2021	बी एड छात्राध्यापकांची रूसोप्रणित शैक्षणिक तत्वज्ञानाच्या निसर्गवादाबद्दल असलेली मनोभूमिका : एक अभ्यास	Shabdsanchay	ISBN978-81-947409-5-7
7	Mathpati Vaishali S.	2022	NEP -2020 Promotion off Indian Languages, Arts and Culture	RP Renu New Delhi Pub.	ISBN978-93-93878-22-9
8	Alte Mahendra Achyut	Jan. 2021	अण्णा भाउ साठे यांच्या साहित्यातील व्यवस्थापरिवर्तनाची हाक	Aruna Pub.	ISBN978-81-945948-2-6
9	Alte Mahendra Achyut	Oct. 2021	पर्यावरण जाणीव जागृती: एक अभ्यास	पर्यावरणीय समस्या व मानवी जीवन	ISBN978-93-91689-26-1
10	Alte Mahendra Achyut	Apr. 2022	ज्ञानोपासक डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर	सिम्बॉल ऑफ नॉलेज	ISBN978-81-956658-1-5
11	Alte Mahendra Achyut	Oct. 2022	सामाजिक क्रांतीचे अग्रदूत छत्रपती राजर्षी शाहु महाराज	भारतीय लोकशाहीची अमृतमहोत्सवी वाटचाल	ISBN 978-81-958253-1-8
12	Dr.Rathod Dilip Kishan	Dec-2018	New Trends in Education	Dr.S.S.M P College of Education Ahmedpur	ISBN 978-933-83411-78-8
13	Dr Bhosikar Jayshree Laxmanro	July-2022	वन परिसंस्था; परिचय, प्रकार, वैशिष्ट्ये, पुर्ण, वैशिष्ट्ये, रचना आणि वन परिसंस्थेचे कार्य	Umed Publication Nanded-	ISBN-978-93-9

[Signature]
Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

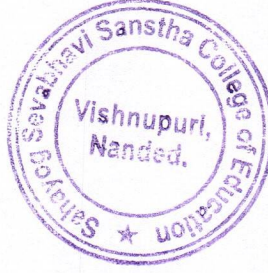
Sahayog Sevabhavi Sanstha COLLEGE OF EDUCATION

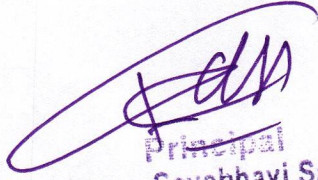

Vishnupuri, Nanded. – 431606. (Maharashtra)

(Recognized By the UGC U/s 2(f) and 12(B) & Affiliated to Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded.)

14	Dr Bhosikar Jayshree Laxmanro	July-2022	गवताळ प्रदेश परिसंस्था; परिचय,प्रकार, वैशिष्ट्येपुर्ण, वैशिष्ट्ये,रचना आणि गवताळ प्रदेश परिसंस्थेचे कार्य	Umed Publication Nanded-	ISBN-978-93-9
15	Dr Bhosikar Jayshree Laxmanro	July-2022	वाळवंट परिसंस्था; वाळवंट परिसंस्थेचा परिचय,प्रकार,वैशिष्ट्येपुर्ण, वैशिष्ट्ये,रचना	Umed Publication Nanded-	ISBN-978-93-9
16	Dr Bhosikar Jayshree Laxmanro	July-2022	जलपरिसंस्थेचा परिचय,प्रकार, वैशिष्ट्येपुर्ण, वैशिष्ट्ये,रचना आणि कार्य	Umed Publication Nanded-	ISBN-978-93-9
17	Dr. Somnath Kishanrao Pachling	Aug-2023	Contemporary Thoughts on Education	Prashant Publication Jalgoan	ISBN-978-81-73120-30-7

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

Books Coverpages or Index

होते. माती बरीच सुपीक आहे आणि म्हणूनच, बहुतेकदा ही गवताळ जमीन शेतीसाठी साफ केली जाते.

(c) धुवीय गवताळ प्रदेश (आक्टिक टुंड्रा): ते आक्टिक धुवीय प्रदेशात आढळतात जेथे तीव्र थंड आणि मजबूत, थंड वारे आणि बर्फ आणि बर्फवृक्षांच्या वाढीसाठी खूप कठोर हवामान तयार करतात. उन्हाळ्यात मूर्ध्न्य जवळजवळ चोवीस तास चमकतो आणि म्हणूनच उन्हाळ्यात अनेक लहान वार्षिक वनस्पती वाढतात. प्राण्यांमध्ये आक्टिक लांडगा, नेळ, आक्टिक कोल्हा, रेनडिअर इ. बर्फाचा जाड थर वर्षभर मातीच्या पृष्ठभागाखाली गोठलेला असतो आणि त्याला पर्माफ्रॉस्ट म्हणून ओळखले जाते. उन्हाळ्यात, टुंड्रा उथळ तलाव, बोग इत्यादींचे स्वरूप दर्शवते. जिथे डाम, विविध प्रकारचे कीटक आणि स्थलांतरीत पक्षी दिसतात.

गवताळ प्रदेश परिसंस्थेचे घटक: गवताळ प्रदेश परिसंस्थेच्या घटकांची खाली चर्चा केली आहे:

1. अत्रैविक घटक: हे निजीव घटक आहेत ज्यात कार्बन, हायड्रोजन, सल्फर, नायट्रोजन आणि फॉस्फरस इ.

2. त्रैविक घटक: हे सजीव घटक आहेत आणि त्यांच्या उप-घटकांची खाली चर्चा केली आहे-

(I) उत्पादक: अन्नाचे प्राथमिक उत्पादक गवत आहेत जसे की अरिस्टिडा, सायनोडॉन, डिब्रिटारिया, डेस्मोडियम, सेटारिया इ. जर औषधी वनस्पती आणि झुडुपे असतील तर ते अन्नाच्या प्राथमिक उत्पादनात देखील योगदान देतात.

(II) ग्राहक: गवताळ प्रदेशातील परिसंस्थेतील ग्राहक तीन स्तरांचे असतात.

(a) प्राथमिक ग्राहक: हे थेट गवत (चराईनू) खातात आणि त्यात गाई, म्हशी, शेळ्या, ससे, उंदीर इत्यादी शाकाहारी प्राण्यांचा समावेश होतो. तसेच कीटक, दीमक, सॅटीपीड्स, मिलिपीड्स इ.

(b) दुय्यम ग्राहक: हे ग्राहक साप, सरडे, कोल्हा, कोल्हे, बेडूक इत्यादी मांसाहारी प्राणी आहेत. जे प्राथमिक ग्राहकांना पोसतात.

(c) तृतीयक ग्राहक: गवताळ प्रदेशातील परिसंस्थेमध्ये हॉक, गरुड आणि गिभाडे हे तृतीयक ग्राहक आहेत जे दुय्यम आणि प्राथमिक उपभोक्त्यांची शिकार करतात.

(III) विघटन करणारे: गवताळ प्रदेशातील सेंद्रिय पदार्थ ऍक्टिनोमायसीट्स, बुरशी (म्युकोर, ऍम्पेरगिलस, रायझोपस, पेनिसिलियम आणि क्लॅडोस्पोरियम), एरॉबिक आणि ऍनारोबिक माती

जीवाणू इत्यादी सूक्ष्मजीवांद्वारे विघटित केले जातात. ते खनिजे परत जमिनीत सोडतात त्यामुळे माती सुपीक बनते.

गवताळ प्रदेश परिसंस्थेची कार्ये:

परिसंस्थेचे प्राथमिक कार्य म्हणजे उत्पादकता. उत्पादक सौर ऊर्जेचे निराकरण करतात आणि खनिजांच्या मदतीने जटिल सेंद्रिय पदार्थ तयार करतात. हे पशुधनासाठी चारा, माती आणि जलस्रोतांचे संरक्षण आणि संवर्धन, बन्वजीव, वनस्पती आणि प्राणी दोन्हीसाठी निवासस्थान प्रदान करते आणि (लँडस्केपच्या आकर्षकतेसाठी योगदान. गवताळ प्रदेशाच्या कार्यात्मक पैलूंचा दोन मार्गांनी अभ्यास केला जाऊ शकतो:

1. परिसंस्थेतील अन्नासाखळी: परिसंस्थेचे एक महत्त्वाचे वैशिष्ट्य आहे की जीवांचा एक स्तर जीवांच्या दुसऱ्या स्तरासाठी अन्न म्हणून काम करतो. एक शृंखला तयार होते जी फूड चेन म्हणून ओळखली जाते. इकोसिस्टममध्ये, अन्नासाखळी रेखीव पद्धतीचे पालन करत नाही, परंतु एक जीव एकाच अन्नासाखळीतील एकापेक्षा जास्त जीवांवर किंवा वेगवेगळ्या अन्नासाखळीतील जीवांवर आहार घेऊ शकतो. अशा प्रकारे एकमेकांशी जोडलेली अन्न साखळी प्रणाली तयार होते ज्याला फूड वेब म्हणून ओळखले जाते.

2. परिसंस्थेतील पोषक चक्र: कोणतीही परिसंस्था यशस्वी होण्यासाठी, घटक पदार्थ चक्रीय पद्धतीने फिरणे महत्त्वाचे आहे. उत्पादक (हिवा वनस्पती) माती आणि हवेतील खनिज घटक घेतात, त्यांचे सेंद्रिय स्वरूपात रूपांतर करतात आणि वेगवेगळ्या ट्राॅफिक स्तरांमधून गेल्यानंतर पुन्हा माती आणि हवेत परत येतात.

गवताळ प्रदेश परिसंस्थेचे आर्थिक महत्त्व:

घोडा, खेच, गाढव, गाय, डुकर, मेंढी, शेळी, म्हैस, उंट, हरिण, जेन्ना इत्यादी अनेक पाळीव आणि जंगली शाकाहारी प्राण्यांचे पीक राखण्यासाठी गवताळ प्रदेशातील बायोम महत्त्वाचे आहेत. जे माणसाला अन्न, दूध, लोकर आणि वाहतूक पुरवते. म्हणून, आगमन असे म्हणू शकतो की ग्रासलँड इकोसिस्टम हे गवत, क्लोव्हर आणि इतर शेंगांच्या प्रजाती, दिवदल, औषधी वनस्पती आणि झुडुपे यांचे मिश्रण आहे जे उच्च प्रमाणात संवर्धनासाठी योगदान देते.

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

- > The Content published in this book is the Sole responsibility of the Author, the publication or publisher is not responsible for any dispute raised about this book or its content.
> या पुस्तकातील लेखकाची मते, पटना, वर्गनिर्णय त्या लेखकाची असून, त्याच्याशी प्रकाशक सहमत असतीलच असे नाही.

समग्र पर्यावरणशास्त्र

संपादन	:	श्री बालाजी रंगनाथराव लोहारकर
प्रकाशक	:	उमेद प्रिंटर्स अँड पब्लिकेशन नंदेड
मुद्रक	:	
मुखपृष्ठ	:	Umed Printers and Publication Nanded.
प्रकाशनकाल	:	जुलै 2022
किंमत	:	300/-

सर्वाधिकार © श्री बालाजी रंगनाथराव लोहारकर
प्राचार्य, श्रीमती सिंधुताई जाधवकला व
विश्वनाथविद्यालय, मेहकर, बुलडाणा
Contact : 98813 61469
Email : brihahorkar@gmail.com

ISBN978-93-9

9 789393 079600

महाराष्ट्रातील सर्व विद्यापीठांच्या पर्यावरण शास्त्र विषयाच्या अभ्यासक्रमासाठी उपयुक्त संदर्भ

समग्र पर्यावरणशास्त्र

SAMAGRA PARYAVARANASHASTRA

संपादक

डॉ. बालाजी रंगनाथराव लोहारकर

(एम. एससी., एम. एड., एम. ए., सेट, पीएच. डी.)
प्राचार्य, श्रीमती सिंधुताई जाधव कला व विज्ञान
महाविद्यालय, मेहकर, जिल्हा. बुलडाणा

लेखक

डॉ. बालाजी रंगनाथराव लोहारकर	डॉ. संतोष तुकाराम कुटे
डॉ. श्रीमती सविता माधवराव पवार	डॉ. परमेश्वर रामदास जुनघरे
डॉ. श्रीमती वैशाली राजीव मोरे	डॉ. भानुदास वामनराव सोयटकर
डॉ. मेघराज रामहरी शिंदे	डॉ. श्रीमती संगीता मंगेश खडसे
डॉ. रमेश गुलाबराव सुरळकर	डॉ. गजानन बळीराम घायळ
डॉ. संजय मोतीराम दांडे	डॉ. बालाजी गणपतराव निरगावकर
डॉ. श्रीमती मंगल पांडुरंग खेडेकर	डॉ. शेष म. वखीयोद्विदिन रोख हमिदोद्विदिन
डॉ. प्रदीप हिमतराव बारड	डॉ. श्रीमती जयश्री लक्ष्मणराव भोसीकर
प्रा. संदीप अंबादास लांडे	प्रा. प्रवीण अनंतराव जोशी

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

Dec-2019

ISBN 978-93-83411-78-9

NATIONAL CONFERENCE ON NEW TRENDS IN EDUCATION

26. सर्वज्ञ श्री चक्रधर स्वामींची आरोग्य विषयक शिकवण 103.....105
प्रा.हिरामन सारंग पुजदेकर
27. ई-लर्निंग : एक गुणात्मक अध्यापन पद्धती 106.....107
प्रा.राख चंद्रशंखर शेषराव
28. इंटरनेटवरील शाळा 108.....111
प्रा.डॉ.तुषार मधुकर माळी
29. प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र घडविण्यासाठी ई-लर्निंग अध्यापन-एक प्रभावी उपक्रम 112.....115
दांडगे शंकर उत्तमराव
30. **New Trends in Education.** 116.....118
Dr. Rathod Dilip Kishan
31. **E-Learning And Teaching.** 119.....120
Patil Shivshankar Ishwarrao
32. **Adoptation & Implementation of Blended Learning in Classroom : A Review Paper** 121.....126
Gangshetty B.
33. **लैंगिक शिक्षण** 127.....129
बळीराम जी.चोरे, शरीफ महेबुब शेख, लक्ष्मण प्रभाकरराव कोपनर
34. **कला विषय अभ्यासाचे स्वरूप** 130.....132
खलुरे महादेव एस.
35. **आरोग्य आणि स्वछतेविषयी शिक्षण** 133.....135
प्रा.डॉ.गोपाळ रामराव पवार
36. **शिक्षण व्यवस्था, समाज व शिक्षक** 136.....139
प्रा.वाकडे पी.एम, डॉ.होवाळ एस.एस.

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

12.	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची विकासाविषयीची धारणा
<i>प्रा. डॉ. बी. ए. कांबळे</i>	151
13.	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे कृषी आणि उद्योगा विषयी
विचार
<i>प्रा. डॉ. एम. डी. कच्छवे</i>	157
14.	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे शिक्षण क्षेत्रातील योगदान
<i>प्रा. मोहन बाबुराव चव्हाण</i>	164
15.	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर: एक अर्थतज्ञ
<i>डॉ. सुनिता लिंबराज गुजर</i>	174
16.	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे विविध क्षेत्रातील विचार
<i>प्रा. पराग मुरलीधर सपाटे</i>	179
17.	स्त्रियांचे उद्धारकर्ते डॉ. भीमराव रामजी आंबेडकर
<i>प्रा. डॉ. पुरुषोत्तम रामभाऊ मोरे</i>	192

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

अनुक्रमणिका

अ. क्र.	शोधनिबंध / लेख	पृष्ठ क्रमांक
	संपादकीय	01
1.	डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांचे क्रांतीकारी कार्य श्रीमती वंदना आबासाहेब सरवदे	36
2.	डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचे जात आणि अस्पृश्यता निवारण विषयक विचार प्रा. शैलेश कुशेंद्र धालेख व प्रा.संतोष पंढरीनाथ कारभारी	51
3.	भारतीय राज्यघटनेतील बौध्द धर्माचा प्रभाव प्रा. डॉ. प्रकाश सं.वाघमारे व दुधडे कोमल गणपतराव	59
4.	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे आरक्षण विषयक विचार प्रा.डॉ.अभोरे अशोक गंगाराम	65
5.	डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचे जल आणि विद्युत धोरण प्रा.डॉ.शिवाजी गाढे	69
6.	डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचे शैक्षणिक विचार प्रा.डॉ.शंकरानंद येडले	78
7.	डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांची ग्रंथसंपदा प्रा.डॉ.सिंधू खंदारे	84
8.	ज्ञानोपासक डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर प्रा.महेंद्र अच्युत आस्टे	99
9.	पत्रकार डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मा. प्राचार्य डॉ.हरिचंद्र निर्मळे	106
10.	आधुनिक भारताचे निर्माते डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर पुष्कराज प्रल्हाद साबळे	133
11.	डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचे मराठवाड्याच्या शिक्षणातील योगदान प्रा.डॉ.यु.टी.गायकवाड	140

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

11

Symbol of Knowledge || ISBN: 978-81-956658-1-5 || April, 2022

सिम्बॉल ऑफ नॉलेज

: संपादक :

प्रा. डॉ. उत्तम तुकाराम गायकवाड
(एम. ए., पीएच. डी.)
सहयोगी प्राध्यापक, भूगोल विभाग प्रमुख,
श्रीमती सुशीलादेवी देशमुख महिला महाविद्यालय, लातूर

प्रा. डॉ. पुरुषोत्तम रामभाऊ मोरे
(एस्सी., बी. एड., पीएच. डी., बी. एम. सी. जे.)
प्राणीशास्त्र विभाग प्रमुख
कै. रसिका महाविद्यालय देवणी, जि. लातूर

Rajarshi Publication

ISBN: 978-81-956658-1-5
Published in April, 2022

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

५३. जागतिक तापमानवाढ एक समस्या - प्रा.डॉ.कोनेरू बावना डुमलवाड / १७१
५४. पर्यावरण : सद्यस्थिती आणि आव्हाने - प्रा. डॉ. एस. डी. सावंत / १७४
५५. प्राचीन भारतीय जलव्यवस्थापन परिस्थिती व सद्यःस्थिती - प्रा.डॉ.सूर्यभान रमेश बुवा / १७७
५६. पर्यावरण जाणीव जागृती : एक अभ्यास - महेंद्र अच्युत आल्टे / १८०
५७. आपत्ती व्यवस्थापनात जिल्हाधिकार्याची भूमिका - प्रा.डॉ.चावरे एम.व्ही. / १८३
५८. पर्यावरणीय असंतुलनाच्या मानवनिर्मित कारणांचा अभ्यास - प्रा.डॉ.गोरे वी.एम. / १८६
५९. शेततळे व्यवस्थापन - काळाची गरज - प्रा. डॉ. वी. व्ही. डाकोरे / १८८
६०. जल तथा वायु का प्रदूषण - डॉ. कुलकर्णी चनिता बाबुराव / १९१
६१. आपदा की परिस्थिती में जिलाधिकारी, नागरिक एवं स्वयंसेवी संस्थाओं की भूमिका
प्रा.डॉ.बस्वराज शिवाजीराव धोत्रे / १९४
62. The impact of Covid-19 on Indian prospective - Dr. H. A. Katagur / 197
63. Global Warming: Soaring Temperature - Assoc.Prof.Dr. S.T. Haibatpure / 202
64. Noise Pollution - Umadevi R. Reddy / 204
65. Water Management In Karnataka State - Ravindra L. Ghare / 208
66. Rain Water Harvesting - Assit. Prof. Dhokade Ravikumar Shivajirao / 212
67. Corona Epidemic: (Special Reference my experienced)
Dr. Banjara Dilip Lal / 214
68. Sustainable Forest Management - By Asst. Prof. - A.S.Kousadikar / 217
69. Disaster And National Development - Dr. Shaikh Nasreen L. / 220
70. The need of the hour for water conservation
Prakash Kashinathrao Morkhande / 223
71. Soil Pollution - Assit. Prof. Ravi Dharba Dhule / 226
72. Marine Pollution - Assit. Prof. Shinde Ankush Vishwanath / 229
73. Importance Of Library And Information Centres In Disaster Management
Khadiwale Vijaykumar Vitthalrao / 233
74. Global Warming: A Threat to Our Planet - Dr. Utkarsh B Kitekar / 236
75. Management Of Environmental Pollution - Satyabhama Mohan Giri / 239

Principal
Sanayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

10

पर्यावरणीय समस्या व मानवी जीवन
(Environmental Problems and Human Life)

: संपादक :
प्रा. डॉ. वशिष्ठ गणपतराव वन

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

- 3) डॉ. जयसिंगराव पवार : राजर्षी शाहू स्मारकग्रंथ मंषा., महाराष्ट्र इतिहास पंचोपनी, कोल्हापूर, जून २००७
- 4) डॉ. के. यु. घोरमोडे . डॉ. कल्या घोरमोडे : शैक्षणिक विचारवंत भारतीय व पाश्चात्य, विद्या प्रकाशन, नागपूर, जानेवारी २००६
- 5) प्रा. ना. ग. पवार : शैक्षणिक शैक्षणिक क्षेत्रातील विचारवंत भारतीय व पाश्चात्य, नित्यनूतन प्रकाशन, पुणे, जून २००७
- 6) जी. एल. भिडे, एन. डी. पाटील : महाराष्ट्रातील समाजसुधारणेचा इतिहास, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, एप्रिल २०१२
- 7) प्रा. वी. वी. शेख, प्रा. सौ. सुनंदा भद्रशेटे, प्रा. वी.पी. भालेराव : समाजशास्त्रीय विचारवंत, अरूणा प्रकाशन, लातूर, आक्टोबर २०१०
- 8) डॉ. संघमित्रा गोणारकर : शैक्षणिक विचारवंत, निर्मल प्रकाशन, नांदेड, जून २००९
- 9) डी. आर. ओहोळ : राजातील माणूस आणि माणसातील राजा लोकराजा राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज, मुलनिवासी पब्लिकेशन ट्रस्ट, पुणे, मार्च २०१२
- 10) डॉ. दत्तात्रय मंडेकर : शिक्षणातील ज्ञानेश्वर, चिन्मय प्रकाशन, औरंगाबाद, ऑगस्ट २०१२

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

ISBN No. 978-81-958253-1-8

संपादक

प्रा. डॉ. दत्ता माधवराव कुंचेलवाड
नागनाथ कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, ऑढा नागनाथ, जि. हिंगोली.
मो. नं. ९४२३३ २४६४७

प्रकाशक

सिध्दी पब्लिकेशन हाऊस
६२४, बेलानगर, भावसार चौक,
तरोडा (ख.) नांदेड ३ ४३१६०५
मो. ९६२३९७९०६७
www.wiidrj.com

मुद्रक

अनुपम प्रिंटर्स, श्रीनगर, नांदेड (महा.)
९१७५३२४४३७

प्रथमावृत्ती : १० ऑक्टो. २०२२

© सर्वाधिकार : संपादकाकडे

मुखपृष्ठ : तेजस रामपूरकर

अक्षरजुळवणी : डॉ. राजेश उंबरकर

मूल्य : १५०/-

सदरील ग्रंथातील कोणताही भाग किंवा मजकुराकरीता सदरील संशोधक स्वतः
जबाबदार राहतील संपादक किंवा प्रकाशक जबाबदार असणार नाही.

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

भारतीय लोकशाहीची अमृतमहोत्सवी वाटचाल

प्रा. डॉ. दत्ता माधवराव कुंचेलवाड

राज्यशास्त्र विभाग,
नागनाथ कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,
ऑढा नागनाथ, जि. हिंगोली.

सिध्दी पब्लिकेशन हाऊस, नांदेड

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

Lokprabodhankar Anna Bhau Sathe
Editor : Dr. Ramshetti Shetkar,
Prof. Balaji Shinde

लोकप्रबोधनकार अण्णा भाऊ साठे
संपादक : डॉ. रामशेट्टी शेटकार,
प्रा. बालाजी शिंदे

Paper Back
ISBN 978-81-945948-2-6
E-Book
ISBN 978-81-945948-3-3

प्रभाकर पब्लिकेशन
३०४, विंग-सी, सिद्धीविनायक अपार्टमेंट,
सुतमील रोड, लातूर
मो. ८६००८८११२७, ८१४९१५३०१८

© सर्व हक्क
संपादकाधीन

प्रथमावृत्ती
१ जानेवारी २०२१
(अण्णा भाऊ साठे जन्मशताब्दीनिमित्त)

मुद्रक
आर्टी ऑफसेट, लातूर

अक्षर जुळवणी
रोहित टायपिंग सेंटर, लातूर

मुखपृष्ठ रेखाटन
शिवाजी हांडे

₹ - ३६०/-

*सूचना : या पुस्तकातील कोणत्याही भागाचे पुनर्निर्माण अथवा वापर इलेक्ट्रॉनिक अथवा यांत्रिकी साधनांनी - फोटोकॉपींग, रेकॉर्डिंग किंवा कोणत्याही प्रकारे माहिती साठवणुकीच्या तंत्रज्ञानातून प्रकाशकाच्या व संपादकाच्या लेखी परवानगीशिवाय करता येणार नाही. सर्व हक्क राखून ठेवले आहेत. या ग्रंथातील लेखकांच्या मताशी संपादक, प्रकाशक, मुद्रक, वितरक सहमत असतीलच असे नाही.

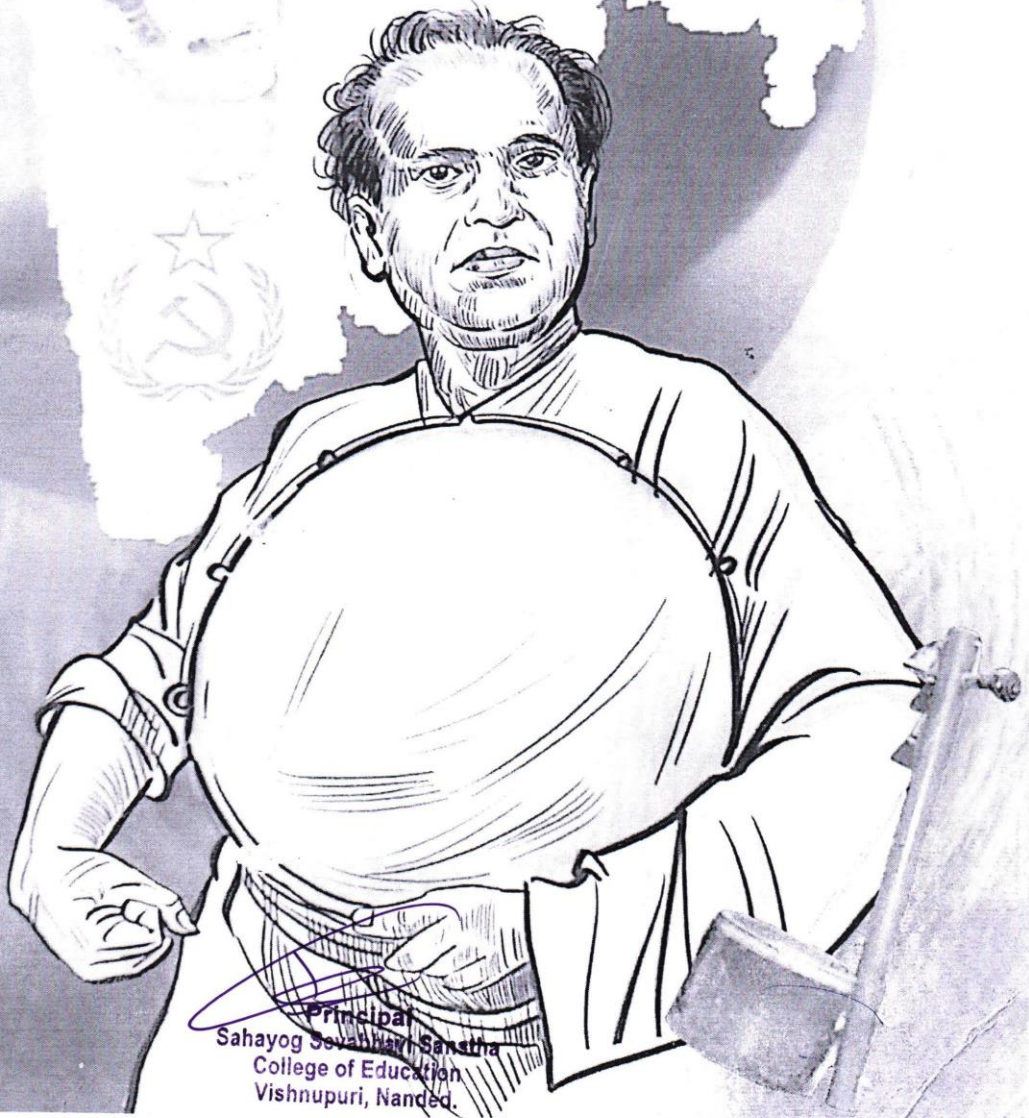

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

12

दोकप्रबोधनकार अण्णा भाऊ शिठे

संपादक

डॉ. रामशेट्टी शेटकार
प्रा. बालाजी शिंदे

Principal
Sahayog Sevashram Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

NEP - 2020 Promotion of Indian Languages, Arts and Culture

Vaishali S. Mathpati

Assistant Professor, S.S.S. College of Education, Nanded, Maharashtra, India
E-mail: vspatre23@gmail.com

ABSTRACT

Language is the system of communication. In India there are so many languages and language speakers, most of Indian languages have not received their due attention and care. Various unscripted languages are particularly in danger of becoming extinct. NEP 2020 advocates promotion of Indian Languages and recommends that efforts should be taken to preserve and promote all Indian languages including classical, tribal and endangered languages will be taken on with new vigour. Promotion of Indian arts and culture is a priority that will benefit not only the nation but also individuals. NEP 2020 promotes arts and culture. It is necessary to introduce students to their culture which will enable them to have a sense of belonging and identity and will also help them value their culture and traditions.

Keywords: Multilingual, Endangered, Initiative, Cognitive

INTRODUCTION

India is country of unity in diversity. There a grand synthesis of cultures and languages. There are so many languages, cultures and arts in India as we know language is the system of communication. But most of Indian languages have not received there due attention and care. Various unscripted languages are particularly in danger of becoming extinct.

NEP 2020 promotes Indian languages, arts and culture. It is very important to promote Indian languages. People in India talk to each other in their native language which also shows their culture and traditions through their language. Without the promotion of language it is not possible to promote art, in the form of film, plays, literature, music etc.

Culture plays an important role in language education because it motivates. Culture and & education are two inseparable parameters and they are interdependent. Any educational pattern gets its guidance from the cultural patterns of a society. Under

Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

"Education Policy - 2020 : Envisioning India's Future" edited by Prof. Shireesh Pal Singh,
published by New Delhi Publishers, New Delhi, India

© Editors

First Edition 2022

ISBN: 978-93-93878-22-9

All rights reserved. No part of this book may be reproduced stored in a retrieval system or transmitted, by any means, electronic mechanical, photocopying, recording, or otherwise without written permission from the publishers.

NEW DELHI PUBLISHERS

Head Office: 90, Sainik Vihar, Mohan Garden, New Delhi – 110 059

Corporate Office: 7/28, Room No.-208, Vardaan House, Mahavir Lane, Ansari Road, Daryaganj,
New Delhi-110002

Branch Office: 216, Flat-GC, Green Park, Nerendrapur, Kolkata - 700103

Tel: 011-23256188, 9971676330

E-Mail: ndpublishers@rediffmail.com/gmail.com

Website: www.ndpublisher.in

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

EDUCATION POLICY - 2020

ENVISIONING INDIA'S FUTURE

Edited by
Prof. Shireesh Pal Singh

NEW DELHI PUBLISHERS
NEW DELHI, INDIA

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

May - June
2021

Issue I, Vol

अभ्युच्च

विश्व साहित्य व मराठी साहित्य : वैश्विक परिप्रेक्ष्य

ISBN - 978-81-947409-5-7

15	राजन खान यांचे साहित्यलेखन डॉ. राम गायकवाड	105 - 109
16	मुस्लिम मराठी कथेतून चित्रित झालेले समाजजीवन प्रकाश गणपती सुरवशे	110 - 115
17	अण्णा भाऊ साठे यांच्या कादंबरी विश्वातील समाजजीवन समाधान एकनाथराव खलसे	116 - 119
18	हिंदू समाजामध्ये आंतरजातीय विवाह : एक अवलोकन स्मिता ब्रह्मानंद चव्हाण, डॉ. राजकुमार म्हस्के	120 - 125
19	"सामाजिक सद्भाव एवं वैश्विक शांती में धर्म / धम्म की भूमिका" डॉ. अशोक पांडुरंग सरवदे	126 - 129
20	राजर्षी शाहू महाराजांचे आरक्षण विषयक धोरण आणि सद्यस्थिती डॉ. भाऊसाहेब यशवंता जाधव	130 - 132
21	मुक्तिबोध: संघर्षशील वैचारिकता के विविध आयाम सहा. प्रा. प्रकाश आनंदा लहाने	133 - 140
22	The use of English in social media and communication S. B. Meratkar, Dr. Vijay Dashrath Misal	141 - 146
23	Library and Changing Knowledge Resources (E Resources, AV Aids) Pravin A. Joshi	147 - 152
24	Poverty in India is an important issue Sushen Narayan Maind	153 - 160
25	संत नामदेवांचे वारकरी संप्रदायाद्वारे सामाजिक सुधारणेतील योगदान दळवे अतुल तानाजी	161-167
26	Role of Government Scheme in Indian Agriculture and Rural Development Jadhav Deepak Ramesh	168-180
27	The Female Life Expressed Through the Abhanga of Sant Janabai Manisha Shambhosingh Jadhavraje	181- 185
28	बी. एड. छात्राध्यापाकांची रूसोप्रणीत शैक्षणिक तत्वज्ञानाच्या निसर्गवादाबद्दल असलेली मनोभूमिका - एक अभ्यास डॉ. जयश्री लक्ष्मणराव भोसीकर	186-192

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

शब्दसंचय

Issue - II
Vol. I
Jan-Feb. 2021

ISBN - 978-81-947409-0-2

24	डॉ. मोकाटे नाया रामभाऊ छत्रपती शिवाजी महाराजांची कृषीविषयक सुधारणा प्रा. डॉ. गणेश हरिभाऊ धुगे	124-127
25	समकालीन काळात महात्मा गांधीजींच्या विचारांची प्रासंगिकता प्रा. धनराज लक्ष्मण शिरमैय्ये	128-132
26	पर्यावरणाच्या शाश्वत विकासाबाबत युवकांत असलेली जाणीव : एक अभ्यास डॉ. बालाजी रंगनाथराव लाहोरकर	133-135
27	Role of literature in sustainable development in post - COVID 19 Dr. Abhay Madhukarrao Patil	136-138
28	AntiAshtamtic Planta and their Mechanism of Action Sumedh Mohril	139-145
29	Digital Library: An Overview in New Era Prof. Dr. Vijay P. Jadhao	146-150
30	Educational thoughts of Swami Vivekananda Dr. Satish R. Mahalle	151-154
31	Mobile Phone Technology in Physical Education Ulhas V. Bramhe	155-158
32	Psychological Complexity in William Shakespeare's 'Hamlet' Ruprao Devrao Padghan	159-161
33	Revealing the theme of Emancipation and Self realisation in Anton Chekhov's 'Anna on the Neck' and 'Betrothed' Pratibha Manohar Galwade, Dr. Abhay M. Patil	162-164
34	Cultural Conflicts In Bharati Mukherjee's The Tiger's Daughter , Wife And Jasmine Mr. Meratkar Satish Bhimrao, Dr. Vijay D. Misal	165-168
35	लोकसंगीत एक सांस्कृतिक ठेवा प्रा. वैशाली विजय सरोदे	169-174
36	आरक्षण घोरण व वास्तव किशोर कैलास वांबडे, डॉ. आघाव एन. वी.	175-178
37	Protagonist's struggle for freedom in Rama Mehta's 'Inside the Haveli'. Rahul Ashok Solanke	179-182
38	मध्ययुगीन स्त्रीसंवेदनाविष्कार माधवी महेश पोफळे - टिपरे	183-197
39	वारकरी संप्रदाय आणि नाथ संप्रदाय अंकुश भागवत सोनवणे	198-202
40	घोर कर्तव्यगार नेतृत्व अहिल्यादेवी होळकर यांचा स्त्रिविषयक व धार्मिक दृष्टिकोन जनार्दन बाबुराव मयके	203-210
41	Role of Women's Commission In Womens Empowerment Manisha Shambhosingh Jadhavraje	211-214
42	भारतीय शिक्षणात महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या शैक्षणिक तत्वज्ञानाचे योगदान- एक दृष्टीक्षेप डॉ. जयश्री लक्ष्मणराव भोसीकर	215-220

Online and Digital Education: Challenges for rural and mountainous part special reference to higher education

Pachling Somnath Kishanrao

Assistant Professor, S.S.S. College of Education, Vishnupuri, Nanded, Maharashtra, India
S.R.T.M. University, Nanded, Maharashtra, India
E-mail: skpachling2@gmail.com

INTRODUCTION

Online education is a form of education which is delivered and administered using the Internet. Often however, instructors in face-to-face courses will utilize the Internet to some degree to share resources and provide learning opportunities outside of the classroom. This is considered web facilitated learning.

Overall, our study finds that online course-taking is associated with more efficient college graduation. Students who are given the opportunity to take classes online graduate more quickly compared to students in departments that offer fewer online courses.

Online and Digital Education:

Digital learning

Is any type of learning that is accompanied by technology or by instructional practice that makes effective use of technology? It encompasses the application of a wide spectrum of practices, including blended and virtual learning.

Digital learning is sometimes confused with online learning or e-learning, digital learning encompasses the aforementioned concepts.

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

Contents

1. Vital Aspects of Online and Digital Education in National Education Policy (NEP) 2020
Amit S Nanwani 1
2. Technology Use and Integration
Patil Suhas Nanda 9
3. A Perspective on Educational Technology and Integration of Higher Education Special Reference to Rural Area
Girgaonkar Balaji Ganpatrao 15
4. Challenges and Opportunities in Digitalization of Education System in India
Trilochan Bhatt 23
5. Online and Digital Education: Challenges for rural and mountainous part special reference to higher education
Pachling Somnath Kishanrao 29
6. NEP – 2020: A Study on Multifaceted Application of Technology to Improve Education
Dilshad Patel 37
7. Role of Teachers in Blended Learning Environment (With Reference to NEP 2020)
Sapna Kasliwal 45
8. National Education Policy 2020: Technology Use and Integration
Ashutosh Singh 53
9. Online and Digital Education: Uses and Challenges
Deepmala B Waghmare 59

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

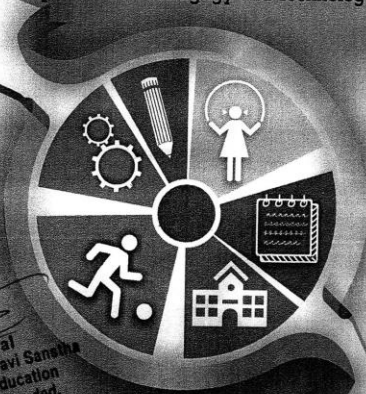
4

Rp

Rp

NEP-2020

Perspectives on Pedagogy and Technology

NEP-2020 Perspectives on Pedagogy and Technology

Shireesh P Singh | Namrata Sharma

Rp RENU PUBLISHERS

Head Office: 90 Sainik Vihar, Mohan Garden,
 Uttam Nagar, New Delhi-110059
 Corporate Office: 7/28, Room No 208, Vardaan House,
 Ansari Road, Daryaganj, New Delhi-110002
 Branch Office: 216, Green Park,
 Narandhapur, Kolkata
 Phone number: 011-23256188, 9953694312, 9582348909
 Email: renupublishers@gmail.com

Principal
 Yog Sevabhavi Sanatha
 College of Education
 Vishrupuri, Nanded.

Shireesh P Singh | Namrata Sharma

अनुक्रमणिका

अ. क्र.	प्रकरणाचे नांव	लेखक	पृ. क्र.
०१.	Mahatma Basaveshwara's Thoughts of Non-Violence	Dr. Nalini Avinash Waghmare	१५
०२.	Mahatma Basaveshwara's Philosophy and theory of Kayaka	Dr. Kalpana S. Singh	२५
०३.	Mahatma Basaveshwar's Work as a Spiritual Master	Dr. Pachling Somnath K.	३५
०४.	Principles And Rules For Environmental Protection	Dr. R. B. Madale	४५
०५.	Mahatma Basaveshwar: A Revolutionary Social Reformer	Dr. Sandeep G. Ladkar	५६
०६.	The Great Poet Basaveshwara	Mr. Raghavendra Bandimani	६०
०७.	Mahatma Basaveshwara - His Views, Reflection and Contribution to Practise Democratic Ideals	Ms. SarojVadher	६६
०८.	Mahatma Basaveshwar: A Revolutionary Social Reformer	Dr. Sandeep G. Ladkar	७३
०९.	Human Values And Contribution Of Mahatma Basaweshwara	Dr. More Babruwan Kerbaji	७८
१०.	महात्मा बसवेश्वर : कुशल संघटक	डॉ. मुक्ता निवृत्ती बिरादार	८५
११.	जातीभेद विरुद्ध दंड थोपटून बंड करणारे - महात्मा बसवेश्वर	शंकर नामदेव गच्छे	९१

क्रांतीसुर्य जगद्ज्योती महात्मा बसवेश्वर

/ १२

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

ISBN No. 978-81-958253-2-5

क्रांतीसुर्य जगदज्योती महात्मा बसवेश्वर
मुख्यसंपादक

प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार

महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूर जि. लातूर

संपादक

डॉ. बन्नवान केरबाजी मोरे

इतिहास विभागप्रमुख, महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूर जि. लातूर

मो. ९९२३३५१६७८

प्रकाशक

सिध्दी पब्लिकेशन हाऊस

६२४, बेलानगर, भावसार चौक, तरोडा (खु.) नांदेड ३४३१६०५

मो. ९६२३९७९०६७

E-mail: shrishprakashan२००९@gmail.com

www.wiidrj.com

मुद्रक

अनुपम प्रिंटेर्स , श्रीनगर, नांदेड (महा.)

९१७५३३२४४३७

प्रथमावृत्ती : ३० ऑगस्ट २०२२

© सर्वाधिकार : महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूरच्या अधीन

मुखपृष्ठ : तेजस रामपूरकर

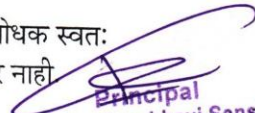
अक्षरजुळवणी : डॉ. राजेश गं. उंबरकर

मुद्रित शोधन : डॉ. अनिल मुंढे

मूल्य : ५००/-

सदरील ग्रंथातील कोणताही भाग किंवा मजकुराकरीता सदरील संशोधक स्वतः

जबाबदार राहतील संपादक किंवा प्रकाशक जबाबदार असणार नाही

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.

क्रांतीसुर्य जगद्ज्योती महात्मा बसवेश्वर

मुख्यसंपादक

प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार

महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूर जि. लातूर

संपादक

डॉ. बब्रुवान केरबाजी मोरे

M.A. (HISTORY), M.A. (HINDI), M.A.
(SOCIAL STUDIES), B.Ed, SET, Ph.D.

इतिहास विभागप्रमुख व संशोधन मार्गदर्शक

महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूर जि. लातूर

सिध्दी पब्लिकेशन हाऊस, नांदेड. (महा.)

Principal
Sahayog Sevabhavi Sanstha
College of Education
Vishnupuri, Nanded.